

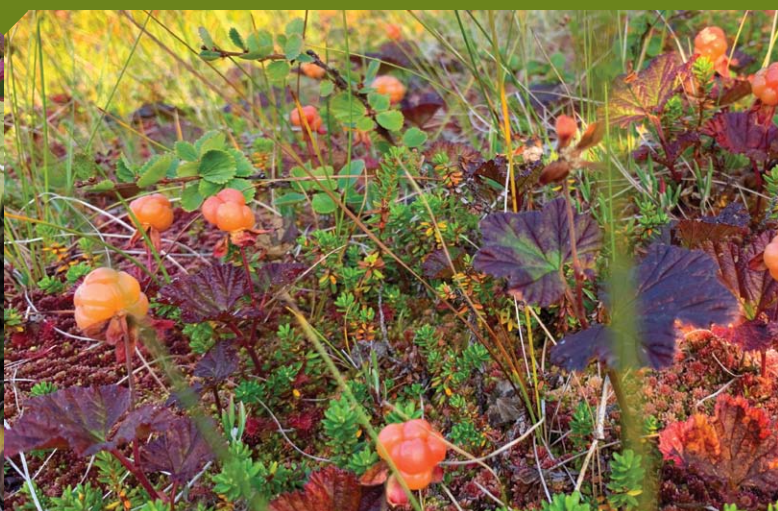

BÆREKRAFTIG BESØKSFORVALTNING I MIDT-TROMS

Regional plan for parkeringsplasser, informasjonstavler, toalett og avfallshåndtering.

Regional plan for felles skilting, stimerking og løypeplaner.

Modell for et regionalt parkvesen.

NORDAVIND
UTVIKLING

Tittel:	Bærekraftig besøksforvaltning i Midt-Troms – Regionale planer for bærekraftig infrastruktur
Utgitt:	27. mai 2019
Utgitt av:	Nordavind Utvikling KF og Næringsshagen Midt-Troms AS
Oppdragsgiver:	Lenvik kommune på vegne av Regionrådet Midt-Troms
Kontakt:	Kjell-Sverre Myrvoll
Postadresse:	Tverrveien 1, 9311 Brøstadbotn
Forfattere:	Øivind Søreng, Næringsshagen Midt Troms AS Kjell-Sverre Myrvoll, Nordavind Utvikling Dyrøy KF
Utgitt i samarbeid med:	Administrasjonene i kommunene i Midt-Troms, Senja Avfall IKS, Statens Vegvesen, Troms Fylkeskommune, Midt-Troms Friluftsråd, Visit Senjaregionen SA, Attraktive Midt-Troms med flere.

Forord

Denne prosjektrapporten er utarbeidet av Næringshagen Midt-Troms AS i samarbeid med Nordavind Utvikling KF, på oppdrag fra Lenvik kommune, som er prosjekteier på vegne av Midt-Troms regionråd.

Rapporten skal gi et bilde av de utfordringer Midt-Troms har knyttet til økende turiststrømmer, og hvordan disse utfordringene kan løses med tilrettelegging av toalettfasiliteter, avfallshåndtering, parkeringsmuligheter, informasjons-tavler, stimerking og skilting med mer.

Alle kommunene i Midt-Troms har vedtatt «*Regional Næringsplan*». Planer utarbeidet i denne prosjektrapporten er realisering av tiltak i «*Regional Næringsplan*».

Det har vært mange bidragsytere til kartleggingen og utarbeidelsen av planene for tilrettelegging, og vi vil takke alle bidragsytere for et godt samarbeid. Medvirkning og innspill fra alle de 8 kommunene er innarbeidet i planen.

Finnsnes, 27. mai 2019

Geir Inge Sivertsen

Leder Styringsgruppa «*Attraktive Midt-Troms*»
Ordfører i Lenvik og
leder av Midt-Troms Regionråd

Kjell-Sverre Myrvoll

Prosjektleder
«*Bærekraftig besøksforvaltning*»
Nordavind Utvikling KF

Øivind Søreng

Prosjektleder
«*Bærekraftig besøksforvaltning*»
Næringshagen Midt-Troms AS

Innhold

1

Bakgrunn

7

- 1.1 Prosjektbeskrivelse for forprosjektet 8
- 1.2 Prosjektorganisering 9
- 1.3 Samarbeidspartnere og involvering 9
- 1.4 Andre prosjekter 9

2

Kartlagte plasser med behov for toalett, avfalls- håndtering, parkeringsplasser og informasjonstavler

11

- 2.1 Toalettløsninger 12
- 2.2 Avfallsløsninger 14
- 2.3 Parkeringsplasser 15
- 2.4 Informasjonstavler 15

Regional plan for parkerings- plasser, informasjonstavler, toalett og avfallshåndtering

16

3

- 3.1 Fase A: 2020-2021 17
- 3.2 Fase B: 2022-2023 17
- 3.3 Fase C: 2024-2027 17
- 3.4 Kapitalbehov 23
- 3.5 Gjennomføringen av planen 24
- 3.6 Finansiering 24

4

Regional plan for felles skilting, stimerking og løypeplaner

25

4.1	«Turskiltprosjektet»	25
4.2	Videreføring og ferdigstilling av «Turskiltprosjektet»	27
4.3	Temaplan for turløyper i Midt-Troms	29
4.4	Finansiering av regional plan	30

Modell for et regionalt parkvesen i Midt-Troms

31

5

5.1	Organisering	33
5.2	Oppgaver	33
5.3	Profilering	33
5.4	Investeringer	33
5.5	Finansiering av drift	34
5.6	Oppsummert	34

Sammendrag

Midt-Troms opplever et økende antall besøkende, både langs veien og i naturen. Økningen i turiststrømmer gjelder både sommer og vinter, og det skaper noen utfordringer og behov knyttet til avfallshåndtering, toalett, parkering, informasjon og stimerking. I forprosjektet «*Bærekraftig besøksforvaltning*» er problemstillingene rundt dette belyst og synliggjort. Det er gjort en grundig kartlegging av behov for tilrettelegging i alle de 8 kommunene i Midt-Troms, og det har kommet inn hele 118 innspill på lokasjoner som trenger tilrettelegging.

Det er innhentet indikative tilbud på toalettløsninger og avfallsløsninger, og i tillegg er det estimert kapitalbehov knyttet til parkeringsplasser og informasjonstavler. Ut ifra prioriteringer gjort av kommunene er det laget planer for tilrettelegging for toalett- og avfallsløsninger, parkeringsplasser og informasjonstavler over tre faser fra 2019 til 2027.

Videre legges det fram planer for felles skilting, stimerking og løypeplaner. Planene bygger videre på «*Turskiltprosjektet*» som Midt-Troms Friluftsråd har jobbet med siden 2016.

Til slutt presenteres det en modell for et regionalt parkvesen som skal drifte lokasjoner med toalett- og avfallsløsninger.

Bakgrunn

Næringsetaten i Troms fylkeskommune utlyste våren 2018 MNOK 2 til et forprosjekt kalt «*Bærekraftig besøksforvaltning*». Bakgrunnen for utlysningen var at Troms har utfordringer knyttet til besøksforvaltning, og det er skissert behov både fra reiselivsnæringen og fra berørte kommuner om utbedringer av parkeringsmuligheter, stibygging, stimerking, informasjonstavler, toaletter, avfallshåndtering med mer. Stadig økende turiststrømmer i Troms gjør at flere steder og lokalsamfunn berøres negativt. Det er i alt for liten grad tilrettelagt i de enkelte kommunene for en slik økning av turister og besøkende. Forsøpling, ekskrementer i naturen og parkering langs trange veier med mer, er eksempler på direkte konsekvenser av dette.

I Midt-Troms er denne problemstillingen godt kjent, og utlysningen av forprosjektet var derfor interessant for regionen. Gjennom arbeidet med «*Regional næringsplan for Midt-Troms*» og gjennom samarbeid med kom-

muner og reiselivsbedrifter i hele regionen har man fått god kjennskap til behovene, og hvordan man gjennom strukturert og planmessig arbeid kan finne gode felles løsninger. Det er en god forståelse av behovene i reiselivet og kommunene, og god forståelse av de samfunnsmessige strukturer og mulige samarbeidspartnere og ressurspersoner i dette arbeidet.

I «*Regional Næringsplan for Midt-Troms*» er det skissert behov både fra reiselivsnæring og fra berørte kommuner om bedre parkeringsmuligheter, stibygging, stimerking, informasjonstavler, toaletter, avfallshåndtering med mer. I kapittel 9 i planen, side 46-53 omtales reiseliv i Midt-Troms. På side 54-57 er regionale tiltak beskrevet, og tiltak nr 4 omhandler prosjektet «*Bærekraftig besøksforvaltning*». Det finnes flere eksempler i regionen på lokalsamfunn som berøres negativt av økt turisme.

De 8 kommunene i Midt-Troms er ikke god nok på tilrettelegging for så mange besøkende, og det er i dag erkjente utfordringer i flere områder.

Dette er bakgrunnen for at regionen nå ønsker å ta et større helhetlig grep, og jobbe systematisk og langsiktig med bærekraftig besøksforvaltning.

Midt-Troms regionråd, forankret hos de 8 kommunene i Midt-Troms, fikk på bakgrunn av sin søknad tildelt midler for å kartlegge de utfordringene som regionen har knyttet til besøksforvaltning, samt å utarbeide regionale planer. Forprosjektet skal lede til utarbeidelse av regionale planer. Disse planene skal danne grunnlag for en hovedprosjektsøknad med tiltaksplan, igjennom ordningen «Bærekraftig infrastruktur» fra fylkeskommunen. Gjennom dette hovedprosjektet skal de foreslåtte tiltakene gjennomføres.

1.1 Prosjektbeskrivelse for forprosjektet

«Bærekraftig besøksforvaltning» kan tolkes ulikt. Prosjektets utlysningstekst beskriver utfordringer knyttet til en økt tilstrømming av turister både langs veien, på fjellet og ellers i naturen, og stiller spørsmål til hvordan disse utfordringene kan løses. Det er et mål at reiselivsnæringen fortsatt kan vokse, men det er viktig at vi tar styringen over denne utviklingen. Dette kan vi gjøre med at vi tilrettelegger på de stedene og områdene vi ønsker at de besøkende skal bevege seg i. Utviklingen må også ta hensyn til lokalbefolkningen, natur og miljø, og dermed være bærekraftig.

Vi har i prosjektet fokusert på infrastrukturen i vår region, og hvordan denne kan utbedres for at de nevnte utfordringene kan håndteres på en forsvarlig måte. Med infrastruktur menes her fysiske innretninger.

Hovedmålet i prosjektet er å kartlegge behov og utarbeide felles regionale planer. Prosjektet skal levere på 5 delmål:

1. Kartlegge plasser med behov for toalett og avfallshåndtering.
2. Utarbeide en regional plan for felles skilting.
3. Utarbeide en regional plan for felles stimerking.
4. Utarbeide en regional plan for parkeringsplasser og informasjonstavler.
5. Utvikle en modell for et regionalt parkvesen.

Alle fem delmål mener vi er viktig for å stå bedre rustet til å ta imot flere besøkende.

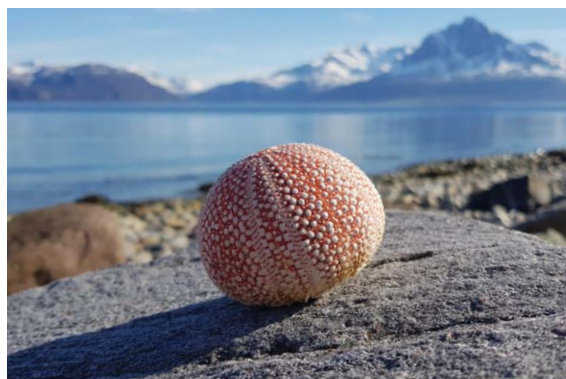
Underveis i prosjektet har vi erfart at det er hensiktsmessig å gjøre noen endringer i delmålene. I delmål 1 har vi i tillegg til kartlegging av behov for toalett og avfallshåndtering lagt inn at vi skal kartlegge behov for parkeringsplasser og informasjonstavler. Dette henger sammen med delmål 4 der vi skal utarbeide regional plan for parkeringsplasser og informasjonstavler. Vi har endret delmålene slik at vi i delmål 1 kartlegger og i delmål 4 utarbeider planer for de 4 elementene.

Videre har vi slått sammen delmål 2 og 3 slik at det blir utarbeidet én plan for skilting og stimerking. Disse elementene overlapper hverandre, og det er unaturlig å skille det i to ulike planer.

Justerte delmål i prosjektet blir da som følger:

1. Kartlegge plasser med behov for toalett, avfallshåndtering, parkeringsplasser og informasjonstavler.
2. Utarbeide en regional plan for felles skilting, stimerking og løypeplaner.
3. Utarbeide en regional plan for toalett, avfallshåndtering, parkeringsplasser og informasjonstavler.
4. Utvikle en modell for et regionalt parkvesen.

Begge foto: Mona Ottresen Olsen

1.2 Prosjektorganisering

Prosjekteier: Lenvik kommune på vegne av Midt-Troms regionråd, som består av følgende kommuner; Lenvik, Målselv, Bardu, Torsken, Tranøy, Sørreisa, Berg og Dyrøy.

Styringsgruppe: Ordfører i Lenvik og Regionrådsleder Geir Inge Sivertsen, ordfører i Dyrøy og nestleder i regionrådet Marit Alvig Espenes, ordfører i Målselv og medlem av regionrådet Nils Foshaug.

Prosjektansvarlig: På vegne av rådmannen i Lenvik, Hege Vigstad, næringssjef i Lenvik kommune.

Prosessledelse: Nordavind Utvikling KF i samarbeid med Næringsshagen Midt-Troms AS.

1.3 Samarbeidspartnere og involvering

For å oppnå et best mulig grunnlag for beslutninger, er det viktig med involvering av de riktige aktørene. I prosjektet har vi derfor gått bredt ut både i kartleggingsprosessen, og i det videre arbeidet med å utarbeide planer. Kommunene, med næringssjefene i spissen, har vært viktige leverandører i kartleggingen. Flere av Midt-Troms kommunene hadde allerede kommet i gang med kartleggingsarbeid av behov for både toalettfasiliteter og avfallshåndtering, samt utfordringer rundt parkering, stimerking og skilting. Dette arbeidet har vi bygd videre på i dette prosjektet.

Statens Vegvesen har som vegeier bidratt med gode kart over eksisterende fasiliteter, og orientert om innholdet for driftskontraktene for vedlikehold, og hva mulighetsrommet i et framtidig parkvesen kan være.

Senja Avfall utfører i dag en del av avfallshåndteringen og tømning av eksisterende toaletter. De sitter derfor på gode erfaringer med tanke på hva som fungerer. Senja Avfall har bidratt til å finne alternative løsninger for avfall og toaletter, som dermed har dannet grunnlag for det kapitalbehovet som ligger i prosjektutførelsen.

Midt-Troms Friluftsråd (MTFR) har deltatt i flere møter og kommet med sine innspill, og har spesielt vært opp-tatt av planene for felles skilting og stimerking. MTFR har siden 2016 jobbet med «*Turskiltprosjektet*», der målet har vært å gjøre regionens turløyper mer tilgjengelig og attraktiv for nye brukere gjennom skilting, informasjonstavler, turkort og friluftsporter. Vi kommer tilbake til dette i kapittelet om delmål 2.

Visit Senja Region SA (VSR) har også bidratt med innspill i flere møter. VSR har i 2019 startet prosjektet «*Senja-regionen som attraktivt og bærekraftig reisemål*», ref avsnittet «*Andre prosjekter*», og vi ser at det er en del overlappende tematikk i de to prosjektene. Vi har derfor hatt god nytte av å samarbeide med hverandre.

Foto: Mona Ottosen Olsen

Vi har også involvert vekstbedriftene i regionen, som er Mitra, Astafjord Vekst, Montar og Barduprodukter. Dette med tanke på funksjonen som regionalt parkvesen.

Troms Fylkeskommune har deltatt i innspillsmøte tidlig i prosessen, og har bidratt med oversikt over mulige finansieringskilder.

1.4 Andre prosjekter

Det pågår flere prosjekter i Midt-Troms som det er naturlig å samarbeide med for prosjektet «*Bærekraftig besøksforvaltning*». Det er viktig å sikre erfaringer og overføringsverdi i de prosjektene som arbeider med bærekraftig tilrettelegging. Prosjektene jobber ofte mot de samme målgruppene, og det er mulig å koordinere prosesser.

Visit Senja Region (VSR) arbeider med prosjektet «*Senja-regionen som attraktivt og bærekraftig reisemål*». Prosjektet skal resultere i en masterplan som skal sikre bærekraftig reiselivsutvikling av regionen på kort og lang sikt. Ett viktig delmål er at regionen gjennom prosessen skal oppnå Innovasjon Norges merke «*Bærekraftig reisemål*». Hele prosessen skal avsluttes vår / sommeren 2020. Da skal Senja også ha oppnådd statusen «*Vi er i gang*» som er første trinn på veien mot merket som «*Bærekraftig reisemål*».

I løpet av prosjektet skal følgende fire undersøkelser gjennomføres i løpet av 2019:

- **Gjesteundersøkelse.** Gjennomføres sommeren 2019 – og senere hvert 2. år blant viktigste kunde-segmenter.
- **Bedriftsundersøkelse.** Gjennomføres sommeren 2019 – og senere hvert 3. år.
- **Innbyggerundersøkelse.** Gjennomføres høsten 2019.
- **Ringvirknings- og verdiskapingsundersøkelser.** Avklares nærmere, men planen er at disse skal gjennomføres innen første halvår 2020.

Resultatene av undersøkelsene er viktig informasjon og innspill til et eventuelt hovedprosjekt i «*Bærekraftig besøksforvaltning*».

VSR har nylig gjennomført forprosjektet «*Senjaregionen som sykkeldestinasjon – Bærekraftig reisemålsutvikling med fokus på de gode sykkelopplevelsene*». Prosjektet omfatter både landeveis sykling og terrengsykling.

Det er viktig å koordinere prosjektene slik at man drar nytte av funn som er gjort på tvers av prosjektene, og at tiltak som vedtas i prosjektene er forenelig med hverandre.

Ånderdalen Nasjonalpark er i samarbeid med Berg kommune godt i gang med et prosjekt der det skal investeres i 5 toaletter på definerte lokasjoner.

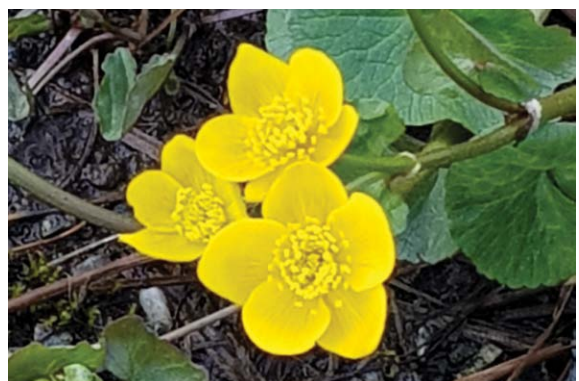
Vi har også hatt god nytte av erfaringene som er gjort knyttet til søknad om «*Nasjonal Turiststi Senja*». Dette prosjektet har hatt som mål å tilrettelegge infrastrukturen rundt turstien Segla i Fjordgård, og gjøre tiltak for å begrense slitasjen i et belastet område. Segla skal fortsatt skape gode opplevelser for tilreisende, samtidig som det muliggjør en lokal verdiskapning. Våren 2019 fikk prosjektet innvilget en støtte på kr 550 000 for gjennomføring av tiltak.

Foto: Mona Ottesen Olsen

Alle foto: Mona Ottesen Olsen

Kartlagte plasser med behov for toalett, avfallshåndtering, parkeringsplasser og informasjonstavler

Midt-Troms er definert som én lokasjon, men i en reiselivskontekst har vi valgt å betrakte regionen som todelt; en ytre lokasjon knyttet til Senja, primært «*Nasjonal Turistvei*», og en indre lokasjon i Indre Troms. Kartleggingen har vist at det er mest prekære behov i den ytre delen, der det følger med behov for brannsløkking, mens det i den indre delen av regionen er fokus på forebyggende arbeid.

Kartleggingen av behov er avgrenset til å gjelde utfartsparkeringer, utfartsområder og startpunkter for turstier i regionen. Det er gjennomført en kartlegging av behov i alle de 8 kommunene. Hver enkelt kommune har kommet med sine innspill, enten via næringssjef eller andre

ansatte. I tillegg har vi mottatt innspill fra Ånderdalen Nasjonalpark. Kartleggingen har vært omfattende og tidkrevende, men arbeidet har vært viktig for å kunne utarbeide de regionale planene (delmål 3 og 4). Prosjektet har fokusert på å kartlegge behov for toalett, avfallshåndtering, parkeringsplasser og informasjonstavler. Noen kommuner har kommet lengre i kartleggingen enn andre, og i enkelte kommuner har det vært kartlagt vesentlig mer enn det dette prosjektet skal håndtere. Vi har valgt å ikke utelukke noe i oversikten som er utarbeidet, og vi vil tilgjengeliggjøre innsamlet data til de som eventuelt ønsker å bygge videre på det vi allerede har kartlagt.

I kartleggingen har vi i tillegg til behovene for tilrettelegging, synliggjort hva som allerede er etablert av fasiliteter på de ulike lokasjonene. Oversikten viser derfor at det er endel som allerede er på plass.

Det har kommet inn 118 innspill på lokasjoner med behov av ulik art. Ved 55 lokasjoner er det behov for toalett, og ved 52 lokasjoner trengs det avfalls løsninger. Videre er det kommet innspill på 31 lokasjoner med behov for utvidede eller nye parkerings løsninger, og 26 lokasjoner der det er behov for nye informasjonstavler. Dette viser at behovet er enormt stort, og synliggjør at vi pr i dag ikke er rigget for den økte trafikken vi har av besøkende gjennom hele året.

2.1 Toalettløsninger

Midt-Troms regionen har i dag flere toaletter i drift, de fleste langs vei. Noen av disse driftes av SVV gjennom driftskontrakter med underleverandør, mens andre driftes av kommunene. Det er en utfordring å klare å ha helårsdrift på toalettene på flere av lokasjonene. Dette skyldes i stor grad kostnadsaspektet ved helårsdrift, men også at toalettens konstruksjon ikke er bygd for helårsdrift. Det er eksempelvis gjort tiltak for å kunne ha drift hele året på toalettene på Ersfjordstranda og Tungnesset ved at det er lagt varmekabler i gulvet, men det er foreløpig ikke besluttet helårsdrift.

I prosjektet er følgende kriterier lagt til grunn når framtidige toalettløsninger planlegges:

- *Helårsdrift*
- *Universell utforming, tilrettelagt for HC*
- *Vanntilgang*
- *Strømtilgang*
- *Vandalsikkert*
- *Lik utforming og estetikk*
- *Betalingsløsning*

Med den økte vinterturismen som oppleves i regionen, må det rigges for helårsdrift. Det betyr at eksisterende toaletter som ikke er bygd for dette må oppgraderes til å tåle vintersesongen, og kostnadene ved drift må håndteres. Ved etablering av nye toaletter må vi ta høyde for at toalettene skal være åpne hele året.

Toalettene skal ha universell utforming slik at det skal være enkelt for handicappede å bruke toalettene. Det vil være et eget HC-toalett, i tillegg til ett dame- og ett herretoalett.

Vanntilgang er viktig av hygieniske årsaker, for håndvask, samt tilgang til vann for renhold. I tillegg foreslår vi vannklosett på de lokasjonene der det er mulig. Det må vurderes ut fra lokasjon til lokasjon om vann og avløp kan kobles på eksisterende nett. Der det ikke er mulig å koble seg på eksisterende nett, vil det være et alternativ å bruke egen nedgravd tank som tømmes

ved behov. Det finnes resirkulerings løsninger der gråvannet kan skilles ut og brukes om igjen. Dette vil redusere tømme frekvens og dermed kostnad. Eventuelt må gråvannet gå ut i grunnen.

Strøm til lys og oppvarming er en selvfølge for toalettene, spesielt når vi skal legge til rette for helårs løsninger. Toalettene må kobles til strømmettet, og ha egne strømmålere for å måle forbruk.

Vandalsikre toalett vil øke investeringskostnadene, men det vil redusere vedlikeholdskostnadene betydelig over tid. Erfaringer fra andre steder viser at besøkende bevisst eller ubevisst ødelegger anordninger som er løse eller i svakt materiale. For at toalettene skal vare over tid, uten særlige vedlikeholdskostnader, foreslår vi derfor å legge mer penger i selve investeringen.

Det bør være et mål at toalettene som etableres skal ha lik utforming og utseende. Historisk har det vært etablert enkeltstående toaletter av ulike aktører, og utformingen har derfor blitt forskjellig. Vi ønsker at besøkende skal kjenne igjen toalettbygningene langs veien, noe vi mener har en verdi i seg selv. Ved å investere flere toaletter samtidig og fra samme leverandør, kan vi sette en standard for hvordan senere investeringer skal gjøres. Toalettene må ha et utseende med høy estetikk, og de riktige materialene med tanke på miljø må brukes. Toalettene må i tillegg passe inn i terrenget der det settes opp.

Toalettene skal være åpne mot betaling. Det kreves derfor at det er montert betalingsanordninger på alle dører. Betalings løsningen må være kontantfri. Bruk av kort eller digital overføring av betaling vil være en framtidig løsning.

Vi har vært i kontakt med 3 ulike leverandører av toalettløsninger, og mottatt indikative tilbud. Leverandørene er TAM, Danfo og Bio-Rolla.

TAM er en lokal bedrift i Målselv kommune, som leverer mange ulike installasjoner i selvbærende sandwichpaneler. De er ingen spesialist på toaletter, men kan lage det meste etter bestilling. Sammen med sine samarbeidspartnere leverer de komplett toalett hus med vannklosett.

Danfo er et svensk selskap med underenhet i Norge, som har spesialisert seg på offentlige toaletter, både i bynære strøk, på landsbygda og langs vei. Danfo leverer komplett toalett hus med vannklosett.

Bio-Rolla er en lokal bedrift i Ibestad kommune som leverer biologiske toalettløsninger, med både selve toalettet og toalett huset. Bio-Rolla sin løsning vil passe der det ikke er mulig å komme til med bil.

I tillegg til de 3 nevnte leverandører har vi tegninger og prisinformasjon fra et prosjekt som Ånderdalen Nasjonalpark og Berg kommune har jobbet sammen med en tid.

I prosjektet skal det investeres i 5 toaletter der 2 toaletter skal være lokalisert i Ånderdalen Nasjonalpark og 3 toaletter skal være lokalisert i Berg kommune. Biotope AS er arkitekt, og prosjektet er i mai 2019 sendt ut på anbud. Det er forventet at toalettene skal komme i drift i 2019, og det vil kunne dras nyttige erfaringer fra dette prosjektet før valg av toalettløsninger velges i prosjektet «Bærekraftig besøksforvaltning».

Ved valg av leverandør er det for øvrig ønskelig å prioritere lokale leverandører dersom de er konkurranse-dyktige på pris, og leverandøren ellers kan levere gode løsninger.

Toalettløsning fra Danfo.

Toalettløsning fra Tam.

Toalettløsning fra Bio-Rolla.

2.2 Avfallsløsninger

Det forsøples stadig mer langs veiene og i naturen, og med en økende trafikk av turister og andre reisende i regionen, øker også behovet for gode avfallsløsninger. I dag står det en del containere langs veiene som skal dekke behovet for reisende, slik at de kan kvitte seg med avfall. En utfordring er at det er for få lokasjoner med avfallsløsninger, samt at dagens løsning med containere ikke fungerer optimalt. Containere har nokså stor innkaståpning, og misbrukes derfor av både lokalbefolkning og hyttefolk ved at det kastes avfall som ikke hører hjemme langs veiene.

Avfallsløsningene langs veiene skal kun håndtere avfall som veifarende normalt har behov for å kaste, ikke avfall tilhørende fastboende og hyttefolk. Da vil molok være en god løsning. Molok er en avfallsløsning der en stor del av avfallsbeholderen er nedgravd i bakken. Toppen av beholderen står over bakken, med et trommelinnkast som begrenser størrelsen på det som kan kastes. Molok brukes over hele landet, blant annet i boligstrøk, parker og langs veier, og det er gjort gode erfaringer rundt bruken, også her i regionen.

Løsningen har lang levetid på 15-20 år, er renslig, og det er lite lukt rundt moloken. Det er ingen elektronikk eller automatikk i løsningen, og den fungerer også vinterstid.

Eksempel på molok-løsning

Moloken leveres i ulike størrelser, begrenset oppad til 5000 liter, og det må vurderes fra lokasjon til lokasjon hvor stor moloken bør være. Det er enkelt å komme til for tømming, også på vinteren, så lenge det er måket snø foran. Beholderen tømmes ved hjelp av kranbil, og det er et poeng at det er like avfallsløsninger i hele regionen. Dette fordi løfteanordningen på bilene er forskjellige, og det vil bli høyere kostnader dersom avfallsbilen må tilbake til avfallsstasjon og bytte løfteanordning eller bil på grunn av at lokasjonene har ulike avfallsløsninger. En avfallsbil kan ta 40 m³, og dersom avfallsløsningene er like kan eksempelvis en bil håndtere hele Senja på en tur. God planlegging av ruter og frekvens vil være med å redusere kostnadene for tømming.

Molok kan ha to innkaståpninger, der en åpning er for restavfall og en er for papir. Dersom det skal skilles ut glass og metall, må det skilles i to ulike moloker. Det må vurderes i hvilken grad avfallet skal kildesorteres sett i forhold til kostnadene knyttet til det. Det kan tenkes at det opprettes glass og metall moloker på noen av lokasjonene, og minst en i hver kommune.

Plassering av molok må vurderes ut fra grunnforhold på lokasjonene siden det må gjøres et gravearbeid. Ved enkle og løse masser, vil gravejobben være enkel, men det vil uansett være en kostnad knyttet til denne gravejobben. Plasseringen må også sees i sammenheng med toalett-plassering. Lokasjon for både avfallsløsning og toalett-løsning må vurderes ut fra trafikk-løsninger, og SVV må involveres i denne vurderingen. I et hovedprosjekt må det beskrives hvordan det skal se ut på lokasjonene.

2.3 Parkeringsplasser

Den økte trafikken i regionen fører til utfordringer med tanke på parkering i utfartsområder. Den absolutt største andelen av trafikken kommer fra personbiler, men det er også en økning i bobilturisme og turistbussar. I tillegg til økte turiststrømmer, har det også vært en betydelig økning i utfart fra lokalbefolkningen i regionen. Økningen i utfarter gjelder spesielt toppturer, og det er derfor startpunkt for turstier som er mest belastet. Belastningen er fortsatt størst i sommerhalvåret, men vi ser også at trafikken i vintersesongen er økende. Stadig flere går på toppturer på ski, og regionen vår har blitt et populært reisemål for mange.

De mest populære utfartsstedene, som for eksempel Fjordgård i Lenvik (Segla), har store utfordringer med å håndtere alle bilene som kommer i sommerhalvåret. Fjordgård er ikke rigget for å ta imot så mange biler, og det fører til at biler blir parkert rundt skolen, i veigrøfta og i lokalbefolkningens innkjørsler. Dette fører til trafikkfarlige situasjoner, og en slitasje hos lokalbefolkningen. Også andre utfartssteder har det på samme måte. Segla er forøvrig i 2019 tatt inn i «*Nasjonal Turiststi Senja*», og Lenvik kommune jobber med å finne gode parkeringsløsninger framover.

Vinterturismen har ført til utfordringer knyttet til brøyting av parkeringsplasser. Mange av dagens parkeringsplasser langs veiene er ikke tilgjengelig for parkering om vinteren på grunn av manglende brøyting. Det er viktig at de prioriterte parkeringsplassene blir brøytet i framtiden slik at de er tilgjengelige også om vinteren.

Investeringskostnader til nye eller videreutvikling av eksisterende parkeringsplasser vil variere fra sted til sted ut fra grunnforhold og masser. Det har ikke blitt gjort undersøkelser angående dette i forbindelse med at behovene er kartlagt. Det er viktig at kommunene er frampå og sikrer seg overskuddsmasser fra SVV sine prosjekter i regionen. Disse massene kan brukes til parkeringsplasser, noe som vil spare kommunene for unødvendige kostnader.

2.4 Informasjonstavler

Med informasjonstavler mener vi i denne sammenheng større skilt langs veier, som inneholder informasjon om området den besøkende befinner seg i, oversikt over fasiliteter, slik som toalett- og avfallsløsninger, turstier (ref delmål 2), sykkelveier (ref eget sykkelprosjekt) og hvilke muligheter for aktiviteter som er tilgjengelig i området. Listen er ikke uttømmende, og det må jobbes enda mer med innholdet i informasjonstavlene, vurdert opp mot både kost og nytte.

Regionen vår har i dag utplassert en del informasjonstavler, men flere av disse er utdatert og det må derfor gjøres en ryddejobb med å fjerne skilt før det kan settes opp nye. Det er en utfordring at denne type skilting fort blir utdatert på grunn av endringer. For at informasjonstavlene skal ha lengre levetid, foreslår vi at det utarbeides informasjonstavler med QR-kode. Det betyr at de fysiske tavlene har minimalt med informasjon i seg selv, men at de besøkende får tilgang til ønsket informasjon gjennom at QR-koden er linket opp til en nettside eller en applikasjon. En stor fordel med å digitalisere ønsket informasjon, er at informasjonen enkelt kan gjøres tilgjengelig på mange ulike språk. Ved hjelp av mobiltelefonene kan de besøkende dermed få oppdatert informasjon til enhver tid, på det språket de ønsker.

En slik løsning krever en administrasjon og drift av informasjonen som skal gjøres tilgjengelig, og dermed driftskostnader knyttet til dette. For at systemet skal fungere, er man avhengig av at informasjonen oppdateres når det er behov for det. Løsningen er likevel framtidsrettet, da de fysiske tavlene kan stå i lang tid uten å bli utdaterte. Totale kostnader over tid blir neppe høyere med denne løsningen, enn alternativet der de fysiske skiltene sannsynligvis må byttes ut jevnlig.

Løsningen forutsetter at de besøkende har mobiltelefoner, noe «alle» har. En motforestilling mot løsningen kan være dersom det kreves mobildata for å laste ned informasjon. Dette kan løses ved at det lages applikasjoner der det ikke kreves mobildata.

I tillegg til lokasjoner knyttet til utfartssteder, bør hurtigbåtkai og fergekai prioriteres med informasjonstavler.

3

Regional plan for parkeringsplasser, informasjonstavler, toalett og avfallshåndtering

Målet med å utarbeide en regional plan er å ivareta og sikre ønsket infrastruktur i hele regionen, samt å styre utfartstrafikken mot ønskede områder. På den måten kanaliseres også besøkende bort fra steder det ikke er ønskelig med utfart.

Planen omhandler de definerte behovene for toalett, avfallshåndtering, parkeringsplasser og informasjonstavler. Kartleggingen viser et samlet behov i alle de 8 kommunene for å investere og drifte 55 toaletter, 52 avfallsløsninger, 31 parkeringsplasser og 26 informasjonstavler. Det er også meldt inn behov for andre tiltak, men de er ikke omtalt her. Ved tilrettelegging av lokasjonene bør de andre behovene også vurderes samtidig.

Etablering av alle foreslåtte tiltak vil være kostnads-krevende, både med tanke på investeringer og drift. Det har derfor vært nødvendig å gjøre en prioritering av tiltak. Hver enkelt kommune har gjort egne administrative prioriteringer innad i sin egen kommune, med utgangspunkt i egne planer. Fokuset har vært på å løse prekære utfordringer, prioritere pressområder og hyppig besøkte lokasjoner, samt minske faren for trafikkfarlige situasjoner. Det har i tillegg vært nødvendig å se hele regionen under ett slik at prioritert tilrettelegging har en viss spredning, der både eksisterende og planlagte tiltak har blitt tatt i betraktning og vurdert. Det har ikke vært et mål i seg selv å prioritere like mange lokasjoner i alle de 8 kommunene, men fokuset har vært å lage en helhetlig felles regional plan.

Foto: Turtyne - Madeleine Hanssen

Tiltakene er planlagt gjennomført over en 8-års periode, inndelt i 3 faser:

- **Fase A:** 2020-2021
- **Fase B:** 2022-2023
- **Fase C:** 2024-2027

3.1 Fase A: 2020-2021

Av de 118 innspillene som kom inn i kartleggingen, er 44 tiltak /lokasjoner prioritert i fase A.

3.2 Fase B: 2022-2023

Av de 118 innspillene som kom inn i kartleggingen, er 31 tiltak /lokasjoner prioritert i fase B.

3.3 Fase C: 2024-2027

Av de 118 innspillene som kom inn i kartleggingen, er 25 tiltak /lokasjoner prioritert i fase C.

For flere detaljer om tiltakene /lokasjonene, se kartleggingen vedlegg 1.

Tegnforklaring tabeller

(påfølgende sider):

	=	Toalett
	=	Molok
	=	Parkering
	=	Informasjonstavle
	=	Bobilparkering
	=	Bobiltømming

Fase A: 2020-2021

Lokasjon	Type tilrettelegging	Ansvar
Mefjordvær - Halsen	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Mefjordvær - Molorota Rasteplass		Berg kommune / Vegmyndighet
Senjahopen - Steinneset		Berg kommune / Senja Avfall
Senjahopen - Bringneset	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Mefjordbotn - Kaia		Berg kommune / Senja Avfall
Steinfjord	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Bøvær	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Skaland - Startpunkt Husfjellet	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Bergsbotn - Utsiktspunkt		Berg kommune
Straumsbotn	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Straumsnes - Rasteplass	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Finnsæter		Berg kommune / Senja Avfall
Svandalen - Utfartsområde	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Fjordgård - Segla	 	Lenvik kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet <i>*Sees i sammenheng med Nasjonal Turiststi</i>
Storvika, Stønnesbotn		Lenvik kommune
Henrikstøa	 	Lenvik kommune / Senja Avfall
Mefjordeidet	 	Lenvik kommune / Senja Avfall
Svalheim	 	Målselv kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Høgskarhus		Målselv kommune / Vegmyndighet
Slaktermoen	 <i>*Vurderes sammen med Veis ende i Dividalen</i>	Målselv kommune / Senja Avfall
Veis ende i Dividalen		Målselv kommune / Senja Avfall
Innset	 	Målselv kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Vika fiskeplass		Målselv kommune / Vegmyndighet
Nordlia	 	Sørreisa kommune / Vegmyndighet

Fase A: 2020-2021

Lokasjon	Type tilrettelegging	Ansvar
Sørreisa sentrum	 	Sørreisa kommune / Senja Avfall
Gamtofta		Sørreisa kommune / Senja Avfall
Skøvatnet		Sørreisa kommune / Senja Avfall
Finnlandsholmen	 (helårsdrift)	Dyrøy kommune / Båtforeningen
Sentrum Brøstadbotn	 	Dyrøy kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Vinje, Lille Vinje, Berg	 	Dyrøy kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Altevatnet	Skilting 	Bardu kommune
Innset v/ P-automat		Bardu kommune
Skistadion v/Storlømyra		Bardu kommune
Skrolsvik	 -tømming	Tranøy kommune / Senja Avfall
Hofsøy	 	Tranøy kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Lekangen - Kvinnekaia		Tranøy kommune / Senja Avfall
Sazza	 	Tranøy kommune / Senja Avfall
Svanelvmoen		Tranøy kommune / Vegmyndighet
Gjeska	 	Tranøy kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Gryllefjord - Sildevika	 -tømming	Torsken kommune
Torsken		Torsken kommune
Ballesvika		Torsken kommune
Grunnfarnes	 -tømming	Torsken kommune / Privat aktør

Fase B: 2022-2023

Lokasjon	Type tilrettelegging	Ansvar
Mefjordvær – Startpunkt Kyle		Berg kommune / Vegmyndighet
Skaland – Friluftsområde / Kulturminner på Berg	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Skaland – Utsiktspunkt Bergsøyan		Berg kommune / Vegmyndighet
Krokelvdalen – Startpunkt Stormoa		Berg kommune / Vegmyndighet
Krokelvdalen – Rasteplass	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Straumsnes – Mårvika	 	Berg kommune / Senja Avfall
Straumsnes – Startpunkt Flatneset		Berg kommune / Vegmyndighet
Grense mot Torsken kommune – Utsiktspunkt	 	Berg kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Tennskjær Hurtigbåtkaia	 	Lenvik kommune / Senja Avfall
Lysnes Hurtigbåtkaia	 	Lenvik kommune / Senja Avfall
Olderhamna fiskeri- og småbåthavn	 -tømming	Lenvik kommune
Kommunens båtutsettingsplass Målsnes	 	Målselv kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Møllerhaugen		Målselv kommune / Senja Avfall
Andselv sentrum	 -tømming	Målselv kommune / Senja Avfall
Skjeggenes brua		Målselv kommune
Andsvatnet		Sørreisa kommune
Gamtofta		Sørreisa kommune
Skøvatnet		Sørreisa kommune
Finnlandsfjæra	 (helårs) 	Dyrøy kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Mikkelbostad Hagenes	 	Dyrøy kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Barduallen P-plass		Bardu kommune

Fase B: 2022-2023

Lokasjon	Type tilrettelegging	Ansvar
Setervatnet		Bardu kommune
Senjehesten	 	Tranøy kommune / Senja Avfall
Olaheimen		Tranøy kommune / Vegmyndighet
Gammelsæter	 	Tranøy kommune / Vegmyndighet
Hyttekroa	 -tømming	Tranøy kommune
Hestevika		Tranøy kommune
Butten - Kryss Vangsvik		Tranøy kommune / Vegmyndighet
Flakstadvåg - Startpunkt Ånderdalen	 	Torsken kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Medby		Torsken kommune / Vegmyndighet
Flakstadvåg		Torsken kommune

Foto: Turtryne - Madeleine Hanssen

Fase C: 2024-2027

Lokasjon	Type tilrettelegging	Ansvar
Mefjordvær - Halsen		Berg kommune
Ersfjord - Kulturminner		Berg kommune / Vegmyndighet
Skaland - Startpunkt Husfjellet		Berg kommune / Vegmyndighet
Bergsbotn - Startpunkt Roalden		Berg kommune / Vegmyndighet
Krokelvdalen - Startpunkt Flobjørn		Berg kommune / Vegmyndighet
Hamn - Startpunkt Sukkertoppen		Berg kommune / Vegmyndighet
Hamn - Senjens Nikkelverk		Berg kommune / Vegmyndighet
Brenneset båthavn	 (mobilt?)	Lenvik kommune
Øverbygd / Skjold - busstopp		Målselv kommune / Øverbygd velforening
Holt	 	Målselv kommune / Senja Avfall
Andsfjellet / Rustafjellet	 	Målselv kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Langkjosen ved Takvatnet	Vurdere behov	Målselv kommune
Finnefjell	 (dunk)	Dyrøy kommune / Senja Avfall
Hållaksla / Kvalsnes	 (dunk)	Dyrøy kommune / Senja Avfall
Øvre Espenes	 (dunk) 	Dyrøy kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Sørfjord	 	Dyrøy kommune / Vegmyndighet
Dyrøygommen		Dyrøy kommune / Senja Avfall
Bruhaugen		Bardu kommune
Bjørnsmo - Nedre Bardu		Bardu kommune
Refsnes	 	Tranøy kommune / Senja Avfall
Tranøya		Tranøy kommune / Senja Avfall
Vesterfjell		Tranøy kommune / Vegmyndighet
Litjekjosen / Stovannet		Tranøy kommune / Senja Avfall
Kaperdalen / Bumannsvatnet	 	Torsken kommune / Senja Avfall / Vegmyndighet
Kvænbukta	 	Torsken kommune / Vegmyndighet

3.4 Kapitalbehov

Totalt kapitalbehov for tilrettelegging av toalett, avfallsløsninger, parkering og informasjonstavler er beregnet til ca kr 63,4 mill. Kapitalbehovet er beregnet ut fra tabellen til høyre.

Pris på toalettene, molok og informasjonstavler er beregnet ut fra tilbud og erfaringstall, mens kostnader knyttet til parkeringsplasser vil være svært varierende fra lokasjon til lokasjon, ut fra omfang og grunnforhold.

Prisen på parkeringsplasser er derfor et estimat på en snittpris.

I planen er det lagt inn 6 tømmestasjoner for bobil, men disse er ikke prissatt i kapitalbehovet. På noen av disse lokasjonene er det allerede igangsatt prosjekt der private aktører er involvert.

Med bakgrunn i kommuneadministrasjonenes egne prioriteringer av tiltak og faseinndeling viser det en bruttokostnad pr kommune som i tabellen på neste side.

Finansiering og de kommunale prioriteringen i de forskjellige fasene må sees i sammenheng med finansiering og som spleiselag mellom de forskjellige aktørene i de forskjellige kommunene, og plassene som er nevnt i dokumentet.

Kapitalbehov

Toaletter

55 stk a kr 800 000 44 000 000

Molok

52 stk a kr 35 000 1 820 000

Parkeringsplasser

31 stk a kr 500 000 15 500 000

Informasjonstavler

26 stk a kr 80 000 2 080 000

Totalt

63,4 mill.

Bruttokostnad pr kommune

Kommune	Fase A: 2020-2021	Fase B: 2022-2023	Fase C: 2024-2027	Totalsum
Tranøy	3 815 000	2 675 000	1 405 000	7 895 000
Torsken	2 400 000	2 295 000	1 995 000	6 690 000
Berg	6 405 000	6 080 000	3 800 000	16 285 000
Lenvik	3 805 000	1 670 000	800 000	6 275 000
Sørreisa	3 040 000	2 400 000	0	5 440 000
Dyrøy	3 130 000	1 950 000	2 020 000	7 100 000
Bardu	1 600 000	1 600 000	1 600 000	4 800 000
Målselv	2 940 000	3 005 000	2 970 000	8 915 000
Totalsum	27 135 000	21 675 000	14 590 000	63 400 000

3.5 Gjennomføringen av planen

På samme måte som i «*Regional Næringsplan for Midt-Troms*» er det et mål å koordinere en helhetlig satsing og gjennomføring av tiltakene i planen. Koordineringen og detaljplanleggingen i hver enkelte kommune søkes finansiert gjennom ordningen «*Bærekraftig infrastruktur*» i Troms Fylkeskommune.

Denne koordineringen skal foregå gjennom at prosjektledelsen i «*Bærekraftig infrastruktur*» skal:

- Innhente tilbud og skaffe finansieringskilder for toalettløsninger og avfallshåndtering (Investeringer og drift) sammen med Senja Avfall, kommuner og øvrige aktører.
- I samarbeid med Midt-Troms regionråd og kommunene iverksette tiltak og reguleringer for å detaljplanlegge etablering og opparbeidelse av parkeringsplasser, toaletter etc.
- Sammen med Senja Avfall opprette regionalt parkvesen rundt utfartsparkeringer og lokasjoner.
- Sammen med Midt-Troms Friluftsråd gjennomføre tiltakene i regional plan for løypeplan, stimerking, regional temaplan for turløyper, samt videreutvikle ordningen med løypevaktmestere.

Foto: Mona Ottosen Olsen

3.6 Finansiering

Gjennom koordineringen av «*Bærekraftig infrastruktur*» og sammen med aktørene i de enkelte områdene, søkes det om detaljfinansiering for hvert enkelt tiltak og område.

Det søkes om finansiering fra for eksempel følgende finansieringskilder:

Foto: Mona Ottosen Olsen

Troms Fylkeskommune

- RUP-midler til prosjektledelse og investering

Statlige midler

- Miljøverndirektoratet
- Nasjonalparkmidler
- Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Andre finansiører og samarbeidspartnere:

- De respektive kommunene
- Gjensidigestiftelsen
- Sparebankstiftelsen SNN
- Kommunene
- Reiselivsbedriftene
- Betalingsløsninger for parkering og toalett (Brukerfinansiert)

Regional plan for felles skilting, stimerking og løypeplaner

Økt turisme og mer aktiv lokalbefolkning de senere år har også betydning for det som skjer utenfor veiene, det vil si på turstier og på fjelltoppene. Det har vært en enorm oppsving i antall topturer og turer i skog og mark, og det er derfor behov for å lage en regional plan der det tenkes helhetlig på både skilting, stimerking og turløyper.

4.1 «Turskiltprosjektet»

I vår region ble «Turskiltprosjektet» i regi av Midt-Troms Friluftsråd (MTFR) startet i 2016. MTFR omfatter alle de 8 kommunene i Midt-Troms, og dekker derfor hele geografien i prosjektet «Bærekraftig besøksforvaltning». «Turskiltprosjektet» er et landsomfattende prosjekt, der et av målene har vært å synliggjøre turløyper i regionen og gjøre dem mer attraktive for nye brukere. Et annet mål er at prosjektet skal levere en

standardisert og gjenkjennelig merking og skilting av turløyper i Midt-Troms som oppleves som tilfredsstillende både for brukere og bidragsytere. Målgruppen har vært både lokalbefolkning og tilreisende. «Turskiltprosjektet» har som mål både å begrense slitasje og bidra til økt ferdsel, gjennom tilrettelegging, kanalisering av ferdsel og vedlikehold av utvalgte tur-ruter.

Det har vært stor etterspørsel og behov for både informasjonstiltak og tilrettelegging og en samkjøring av dette i hele regionen. I tillegg til å dekke behovet for informasjon, har «Turskiltprosjektet» også bidratt til at utfarten i skog og mark har blitt kanalisert til ønskede områder. På grunn av stor økning i aktivitet på turløypene i regionen de senere år, er det en del slitasje-problematikk flere steder. Det har derfor vært behov for en del tilretteleggingstiltak, for eksempel klopping eller omlegging av stier.

MTFR har hatt et godt samarbeid med frivillige lag, foreninger, grunneiere og kommuner, noe som er helt avgjørende i et slikt prosjekt. Høy grad av involvering og engasjement lokalt sikrer gjennomføringsevnen i prosjektet. Det er etablert et godt nettverk av løypevaktmestere, ca 150 personer, som skal stå for det praktiske arbeidet med merking og ivareta vedlikeholdet av turløypene. Prosjektet er helt avhengig av at frivillige stiller opp og hjelper til. Selv om engasjementet er stort, ytres det bekymring for at det blir vanskeligere med årene å få nye løypevaktmestere. Det varierer mye fra kommune til kommune og fra person til person hvor mye tid løypevaktmestrene bruker, men i for eksempel Berg kommune anslås det at de i snitt bruker 20 timer pr sommersesong. Løypevaktmestrene får ingen betaling for utført arbeid, men det er ønskelig å påskjønne dem med godt utstyr og noe bekledning. Dette har det dessverre manglet penger til å gjøre.

«Turskiltprosjektet» har hatt flere gode effekter:

- Gode turmål har blitt tilgjengelige for flere brukere.
- Brukere veiledes til å finne hensiktsmessige turmål basert på egne forutsetninger.
- Bedre styring av ferdsel, for å unngå brukerkonflikter og for å ta hensyn til sårbar natur og slitasje.
- Gjenkjennelig merking på tvers av kommunegrenser.

Gjennom «Turskiltprosjektet» har MTFR bidratt til flere hundre nye skilt i Midt-Troms, og bare i 2018 ble det skiltet turløyper på over 100 km. Skiltingen er utført i henhold til Merkehandboka og Turskiltmanualen, som er en nasjonal standard for skilting i Norge.

«Turskiltprosjektet» avsluttes formelt i 2019, og da vil mye av den planlagte aktiviteten være utført. Det vil imidlertid fortsatt være noen turløyper i prosjektet der skiltingen ikke er ferdigstilt. De fleste av skiltene til løypemerkingen er kjøpt inn, men det har ikke vært kapasitet til å få satt opp alle skilt i de ulike kommunene.

Det gjenstår også å få på plass turinformasjonstavler i flere av kommunene. Turinformasjonstavlene skal gi en oversikt over utvalgte tur-ruter i den enkelte kommune, og gi viktig informasjon til de besøkende. Det er et mål at alle de 8 kommunene skal ha minimum 1 turinformasjonstavle, og denne skal settes opp på et sentralt sted i kommunen. Det er viktig å presisere at det er kommunene som har ansvaret for vedlikeholdet av turskiltene og tur-rutene, også når «Turskiltprosjektet» formelt avsluttes.

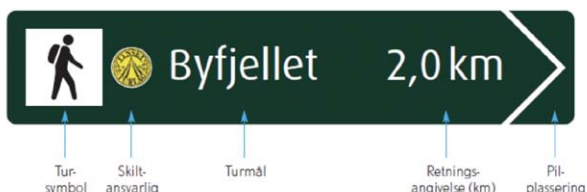
Status på turstiene i «Turskiltprosjektet» ligger i oversikten på side 28.

«Turskiltprosjektet» har bestått av utvalgte turløyper i hver av de 8 kommunene, til sammen 64 løyper. Dette er kun en andel av turløypene som finnes i regionen, og på sidene www.telltur.no og www.ut.no får man et godt innblikk i hvor mange turløyper som finnes. Det er en formidabel jobb som gjenstår med å kartlegge resterende turløyper, definere hvilke turløyper som ønskes merket og deretter gjennomføre merkingen. De fleste av disse turløypene har gammel merking, og merkingen er gjort på mange forskjellige måter av lokale lag og kommunene.

For å få en helhetlig plan for løypenettet i hele regionen, er det derfor et behov for å videreføre det gode arbeidet som er startet i «Turskiltprosjektet», med å kartlegge og gjennomføre merkingen av resterende turløyper i regionen i henhold til «Merkehandboka» og «Turskiltmanualen». Den regionale planen for felles skilting, sti-merking og løypeplaner deles derfor i to deler:

1. Videreføring og ferdigstilling av «Turskiltprosjektet».
2. Kartlegging og gjennomføring av tilrettelegging av resterende turløyper i regionen gjennom «Temaplan for turløyper i Midt-Troms» (nytt prosjekt).

Eksempel: Retningsskilt (høyre)

Eksempel: Turinformasjonstavler

Foto: Turtryne – Madeleine Hanssen

4.2 Videreføring og ferdigstilling av «Turskiltprosjektet»

Turløyper som ikke er ferdigstilt i «Turskiltprosjektet» foreslås prioritert ferdigstilt som følger på neste side.

Det gjenstår å sikre en del grunneiertillatelser for å ferdigstille skiltingen i «Turskiltprosjektet». Dette arbeidet bør ferdigstilles i løpet av 2020.

Foto: Mona Ottresen Olsen

Foto: Ukjent

Skiltplan for turløyper

Turløype	Type tilrettelegging	Ansvar	Gjennomføring
Rustafjellet	Skilting løype	Målselv kommune	2020
Andsfjellet	Skilting løype	Målselv kommune	2020
Breitinden	Oppsett av toppskilt	Berg kommune	2019
Roalden	Oppsett av toppskilt	Berg kommune	2019
Husfjellet	Oppsett av startskilt	Berg kommune	2019
Sommardalen	Oppsett av startskilt	Berg kommune	2019
Turstinett Tranøy	Skilting løype, bestilling og oppsett av turtavle	Tranøy kommune/ Ånderdalen Nasjonalpark	Bestilling skilt 2019 Oppsett 2020
Krakenestind	Skilting løype	Lenvik kommune	2019
Sultind	Skilting løype	Lenvik kommune	2019
Rapet	Skilting løype	Lenvik kommune	2019
Børingen	Skilting løype	Dyrøy kommune	2019
Børingsvatnet	Skilting løype	Dyrøy kommune	2019
Femvatnan	Skilting løype	Dyrøy kommune	2019
Rundkollen	Skilting løype	Dyrøy kommune	2019
Øverbygd	Oppsett av turtavle	Målselv kommune	2020
Setermoen	Oppsett av turtavle	Bardu kommune	2020
Berg kommune (plassering ikke bestemt)	Bestilling og oppsett av turtavle	Berg kommune	Bestilling 2019 Oppsett 2020
Torsken kommune (plassering ikke bestemt)	Bestilling og oppsett av turtavle	Torsken kommune	Bestilling 2019 Oppsett 2020
Tranøy kommune (plassering ikke bestemt)	Bestilling og oppsett av turtavle	Tranøy kommune	Bestilling 2019 Oppsett 2020
Finnsnes sentrum	Skilting sentrum, bestilling og oppsett av turtavle	Lenvik kommune	Bestilling 2019 Oppsett 2020
Sørreisa sentrum	Bestilling og oppsett av turtavle	Sørreisa kommune	Bestilling 2019 Oppsett 2020
Brøstadbotn sentrum	Bestilling og oppsett av turtavle	Dyrøy kommune	Bestilling 2019 Oppsett 2020

Foto: Ximonic – Simo Räsänen

4.3 Temaplan for turløyper i Midt-Troms

Vår region har fått en god start for felles skilting, stimerking og løypeplaner gjennom «Turskiltprosjektet». Som tidligere nevnt har «Turskiltprosjektet» bestått av en liten andel av eksisterende turstier i regionen, og det er derfor behov for å ta neste steg, ved å bygge videre på det arbeidet som er gjort.

Miljødirektoratet har i samarbeid med fylkeskommunene i 2019 satt i gang prosjektet «Friluftslivets Ferdelsårer». Formålet i dette prosjektet er å fremme planlegging, opparbeiding, skilting og merking av sammenhengende nettverk av turstier i kommunene. Troms Fylkeskommune har fått kr 400 000 til prosjektet, og disse midlene skal fordeles på de 4 friluftsrådene i Troms. Det kan dermed forventes at MTFR får en andel av dette, men maksimalt kr 200 000. Hvem som får midler vil avgjøres i mai eller juni 2019. Uansett utfallet på dette er det behov for å tenke større på den videre satsningen på felles skilting, stimerking og løypeplaner.

Vi har sett sørover til Narvik kommune der bystyret i 2015 vedtok prosjektplanen for «Temaplan for turstier og turveier i Narvik 2016-2019». Midtre Hålogaland friluftsråd har utgjort prosjektledelsen. Denne prosjektmodellen, både med tanke på organisering og mål, mener vi er en riktig modell for Midt-Troms. I det videre arbeidet med å

utarbeide en regional plan for felles skilting, stimerking og løypeplaner, foreslår vi derfor at det startes et nytt prosjekt for Midt-Troms, «Temaplan for turstier i Midt-Troms», der det settes av ressurser som kan dekke en prosjektstilling i 3 år. Midlene skal brukes til å ansette en prosjektleder som skal drive prosessen mot målet om å utarbeide en regional plan. Prosjektet må samkjøres med prosjektet «Friluftslivets ferdelsårer».

Formålet med planen skal være å øke attraktiviteten for innbyggere og tilreisende turister ved å tilby gode turstier. Dette skal gjøres ved:

- Å identifisere og kartlegge turstier og avdekke behov for tiltak, utover «Turskiltprosjektet».
- Å sikre attraktive turområder og tur-ruter mot omdisponering for framtida.
- Å vektlegge lik utforming og naturvennlig tilrettelegging.
- Å legge fram beslutningsgrunnlag for prioriteringer av anlegg og tiltak for friluftsliv.

Prosjektet skal videre:

- Gi oversikt, vurdere og beskrive standarden på eksisterende turstinnett.
- Foreslå nye turstier som bør etableres, og etablerte turstier som bør fjernes og legges ned.
- Avklare grunneier – og avtaleforhold.
- Foreslå løsninger vedrørende ansvar og oppgavefordeling mellom kommune og frivillige organisasjoner om tilrettelegging, oppgradering, drift og vedlikehold.
- Finne finansiering.
- Definere ulike kategorier turstier.
- Definere standard for skilting og merking.
- Definere en strategi for markedsføring av turstiene og hvor informasjon om turstiene skal finnes.
- Revidere turkartet for Midt-Troms
- Gjennomføre skilting og merking av turstiene, herunder scooterløyper.
- GPS-logge turstier.

Prosjektet må eies og forankres i alle kommunene i Midt-Troms for at prosjektet skal lykkes. Det er også en forutsetning at det blir lagt til rette for en bred involvering, f.eks fra lokalbefolkningen, grunneiere, lag og foreninger ved at det gis rom for å komme med innspill.

4.4 Finansiering av regional plan

Finansieringen av tiltak som allerede er gjennomført i «Turskiltprosjektet» (del 1 av planen) er finansiert. Tiltak i denne planen som eventuell ikke er fullfinansiert, finansieres gjennom Fysak midler, tippemidler, Fysisk tilrettelegging for friluftsliv i nærmiljøet

«Temaplan for turløyper i Midt-Troms» (del 2 av planen) må finansieres. Troms Fylkeskommune har følgende støtteordninger som er søkbare:

- Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet.
- Fysisk tilrettelegging for friluftsliv i nærmiljøet.
- Tiltak i statlig sikra friluftslivsområder.
- Redningsplanken.
- RUP-midler.

I tillegg bør det søkes støtte hos:

- Miljødirektoratet (mulig noen midler fra prosjektet «Friluftslivets Ferdselsårer»).
- Statskog
- Gjensidigestiftelsen
- Sparebankstiftelsen Sparebank1 Nord-Norge

Resterende må finansieres av kommunene i Midt-Troms.

Foto: Turtryne – Madeleine Hanssen

5

Modell for et regionalt parkvesen i Midt-Troms

I «Regional Næringsplan for Midt-Troms» er følgende strategiske tiltak beskrevet (s. 54): *Etablering av regionalt parkvesen som ivaretar våre naturverdier og fellesgoder som grunnlag for videre bærekraftig vekst i reiselivet.*

Midt-Troms har stadig økende turiststrømmer, og med flere lokasjoner med toaletter og avfallsløsninger, vil behovet for å løse driftsoppgavene knyttet til lokasjonene øke. Det er derfor viktig å utvikle en modell for drift som er bærekraftig. Det er lite hensiktsmessig å legge til rette for toalett og avfallsløsninger på flere lokasjoner dersom det ikke legges opp til gode driftsløsninger. Et framtidig parkvesen kan løse de ulike driftsoppgavene.

Statens Vegvesen har i dag ansvar for å drifte flere lokasjoner med toaletter og avfallsløsninger i Midt-Troms. Dette er lokasjoner langs vei, som ligger inne i

driftskontrakter som SVV har med ulike aktører. Disse lokasjonene vil holdes utenfor parkvesenets oppgaver i denne runden, men en parkvesen-modell kan eventuelt innlemmes på SVV sine lokasjoner etter hvert som driftskontraktene utløper. Dette vil i så fall bli en sak som SVV må ta stilling til. Dersom det skal gjøres tiltak på anlegg og lokasjoner som tilhører SVV, må det i tilfelle skje i dialog og avklaring med SVV.

I vurdering rundt modell til et parkvesen har vi sett til prosjektet «Clean Up Lofoten», som er et paraplyprosjekt der målet er å få slutt på forsøplingen som oppstår lokalt, i tillegg til rydding av kystlinja for marint avfall. Prosjektet eies og drives av Lofoten Avfallselskap IKS, der Lofotrådet er medeier. Selv om «Clean Up Lofoten» «bare» omhandler avfall, og ikke toalettløsninger, har prosjektene endel likhetstrekk, som gjør at modellen for organisering er relevant for prosjektet «Bærekraftig besøksforvaltning».

Den viktigste fellesnevneren er at begge prosjekter er regionale. Bak prosjektene står det flere kommuner som har samme mål, og som ønsker å oppnå felles resultater. I tillegg har både Lofoten og Midt-Troms et avfallsselskap som opererer i hele regionen, og som daglig er på veien for å gjøre andre oppgaver. I Midt-Troms er riktignok ikke Senja Avfall IKS tilstede i Bardu kommune, men dette tenker vi er løsbart.

5.1 Organisering

Et parkvesen i «Bærekraftig besøksforvaltning» bør eies og drives av Senja Avfall IKS. Siden Senja Avfall jevnlig vil være på de aktuelle lokasjonene for å tømme avfall og toaletter, vil selskapet kunne ha rutiner for å følge med og følge opp avvik på lokasjoner. Senja Avfall IKS har også riktig kompetanse til å kunne administrere parkvesenet. Senja Avfall IKS er positive til å ta en slik rolle i prosjektet.

Parkvesenet bør opprettes som et prosjekt i Senja Avfall IKS der det er full kontroll på de økonomiske aspektene ved prosjektet.

De lokasjonene i Midt-Troms som i dag har toaletter, og som kommunene har ansvar for, driftes i stor grad av grendelag, idrettslag og foreninger. Kommunene betaler i dag det aktuelle lag eller forening en fast sum pr år for å utføre renhold og vedlikehold. Vi anbefaler at lag og foreninger fortsatt får lov til å utføre denne jobben der dette er hensiktsmessig. Det er viktig at det lokale engasjementet ivaretas, og at lag og foreninger som opplever et eierforhold til lokasjonene, fortsatt får lov til å ha det. For flere lag og foreninger betyr det også mye økonomisk å ha en avtale med kommunen.

På nye lokasjoner som tilrettelegges med toalett og avfallsløsninger anbefaler vi at vekstbedriftene i regionen brukes som en ressurs der dette er naturlig. I vår region har vi 4 vekstbedrifter, Mitra AS, Montar AS, Astafjord Vekst AS og Barduprodukter AS. Selskapene er godt spredt i regionen, og vil kunne ta rollen som parkvesen. Vekstbedriftene har deltatt på møter i prosjektet der vi har diskutert ordningen, og de er positive til å ta dette ansvaret. Ved tildeling av oppgaver til aktørene, må formalitetene rundt offentlig anskaffelse være på plass.

5.2 Oppgaver

Parkvesenet sine oppgaver vil være knyttet til de lokasjonene som har toalett og avfallsløsninger. Følgende oppgaver må kunne løses av parkvesenet:

Renhold toalett:

- Rydding av søppel inne.
- Spyling og vask av toalett og håndvask.
- Vask av gulv.
- Etterfylling av papir og såpe.
- Tømming av søppeldunker og etterfylling av poser.

Vedlikehold:

- Bytte lyspærer.
- Sjekk og kontroll av inventar, dører, låser og vinduer, og påse at ingenting er ødelagt.
- Gressklipping rundt toalett, avfallsløsning og infotavle.
- Stell av eventuell beplantning og re-planting ved behov.
- Rydding av søppel utenfor.
- Snørydding foran inngang toalett og avfallsløsning.
- Sjekk av at betalingsløsning fungerer.

Hyppighet i oppgavene vil variere noe fra lokasjon til lokasjon, men i høysesongen vil det være behov for daglig oppfølging. Det må erfares hvordan trafikken og bruken er, og deretter lages planer for gjennomføringen.

Det er viktig at det defineres en standard for hvordan arbeidet skal utføres, og hvordan det skal se ut på hver lokasjon. Det kan tas utgangspunkt i SVV sine håndbøker for rasteplasser. For at driftsløsningen med parkvesenet skal lykkes, må arbeidet utføres med en standard kvalitet som er god. God hygiene og rene toaletter fører til økt bruk, og dermed høyere brukerfinansiering.

5.3 Profilerings

Uansett om det er vekstbedriftene eller lokale lag og foreninger som utfører jobben som parkvesen, bør det være en felles profil på de som utfører jobben. Felles profil kan være lik bekledning, for eksempel vester og caps, og lik merking på kjøretøy. Synlighet blant publikum vil være positivt for den jobben som utføres.

5.4 Investeringer

Med en organisering som skissert, der vekstbedriftene skal ha en betydelig rolle for drift, vil det være små investeringer knyttet til etablering av et parkvesen. Der vekstbedriftene skal ha driftsansvaret, vil vekstbedriftene selv stå for utstyret som skal brukes. Det må påregnes noe investeringer av utstyr der lag og foreninger for ansvaret.

5.5 Finansiering av drift

Det vil påløpe kostnader til drift og administrative oppgaver knyttet til parkvesenet. Lokale lag og foreninger og vekstbedriftene skal ha betalt for driftsoppgavene, og Senja Avfall IKS skal ha betalt for administrasjonen. Vi har vært i dialog med vekstbedriftene om prising av tjenestene, og det vil være naturlig å operere med en timespris + tilkjøringskostnad. I tillegg vil innkjøp av forbruksmateriell bli viderefakturert til prosjekteier. Det vil være ulik arbeidsmengde, og dermed ulik tidsbruk, fra lokasjon til lokasjon. Senja Avfall IKS belaster prosjektet med administrative tjenester med en fast pris pr år. Endelig prismodell for tjenestene må defineres i hovedprosjektet.

Vi ser for oss flere finansieringskilder for å dekke driftskostnadene:

- *Fylkesmannen i Troms*
- *Miljødirektoratet*
- *Brukerfinansiering*
- *Kommunene*

Det må søkes midler til prosjektet hos Fylkesmannen i Troms til administrative oppgaver, samt midler øremerket til drift i prosjektet. Miljødirektoratet har også søkbare midler, og prosjektet har definitivt miljøaspekter ved seg som kvalifiserer for støtte.

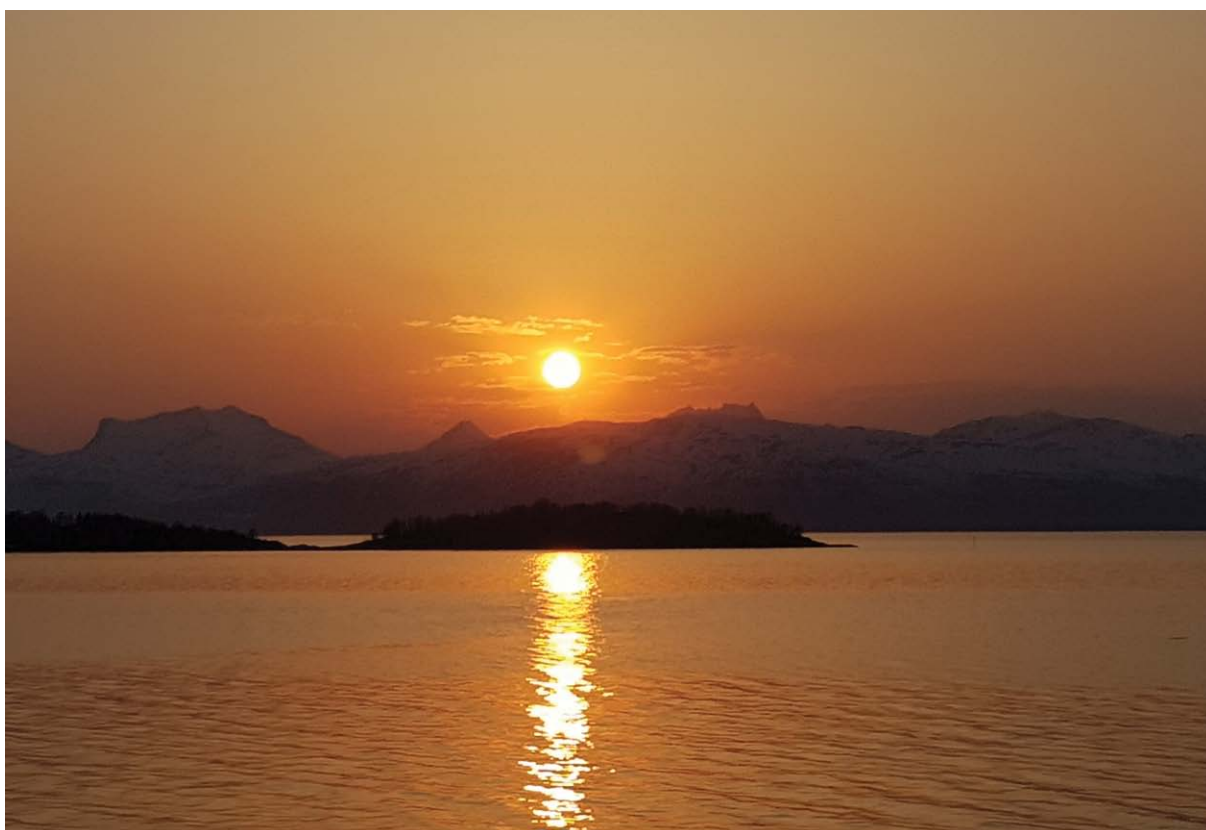
Det skal være betalingsløsninger for bruk av toalettene, og på den måten vil brukerne finansiere mye av driftskostnadene.

Et eventuelt underskudd i prosjektet, etter at støtteordninger og brukerfinansiering er tilskrevet, må finansieres av kommunene. Prosjektet skal driftes til selvkost.

5.6 Oppsummert

Det foreslås følgende modell for et regionalt parkvesen i Midt-Troms:

Foto: Mona Ottresen Olsen

Modell for regionalt parkvesen

Prosjekteier	Senja Avfall IKS
Administrator for drift	Senja Avfall IKS
Gjennomføring drift	Montar, Mitra, Astafjord Vekst, Barduprodukter, lokale lag og foreninger
Oppgaver	Definerte oppgaver, hyppighet og standard for hver lokasjon
Profilering	Lik bekledning og merking
Ansvar utstyr	Montar, Mitra, Astafjord Vekst, Barduprodukter, lokale lag og foreninger
Finansiering	Ulike støtteordninger, brukerfinansiering, kommunene

Foto: Turtryne - Madeleine Hanssen

